Література:

1. Козаченко, Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення [Текст] : [монографія] / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
2. Васильєв, О. В. Формування системи управління економічною безпекою промислових підприємств [Текст] / Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: «Економічна думка», 2013. – Том 14. – № 2. – С. 138-145.

УДК 330.322

Кот Вікторія Вікторівна
студентка фінансово-економічного факультету
ДВНЗ «Київський національний економічний університет»
vicky_kot@ukr.net

КРАУДІНВЕСТІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ФІНАНСУВАННЯ

В сучасних реаліях важливо слідкувати за тенденціями розвитку технологій, які можуть змінити будь-яку сферу життя. Розвиток малого та середнього бізнесу активно стимулює економіку країни, але інколи молоді компанії не мають капіталу для первинного публічного розміщення власних акцій на фондовому ринку. Тим паче не завжди креативні проекти отримують чи то державне, чи то приватне фінансування через значний ризик втрати фінансових вигод при їх реалізації. В зв'язку з розвитком новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, в 2005 році з'явилось перше поняття «краудфандингу» (колективне фінансування).

Акціонерний (пайовий) краудінвестинг вважається новітньою формою краудфандингу. Теоретичні аспекти дослідження ролі краудфандингу, як додаткового джерела для фінансуван- ня інновацій, підтверджуються практикою його використання у розвинених країнах. Так, лідером цього ринку серед країн залишаються США, на які припадає 60 % обороту краудфандингу [2, с.4] . В Україні подібні ідеї не набрали до цього часу такої популярності, як у вищезгаданої країни.

Вперше поняття «краудфандинг» виникло в 2005 році в США, тоді була створена перша платформа для приваблення інвестицій, але лише в 2010 році поняття «краудінвестингу» набуло світового поширення.

Сутність поняття «краудінвестинг» формувався за концепцією краудфандингу, проте його особливість полягає не тільки в залучення капіталу групою інвесторів, але й в тому, що він передбачає дохід інвесторів при купівлі частки акцій. Більше того, левова частка таких молодих підприємців, як приваблюють інвестиції подібним чином, роблять це тому, що IPO, як зазначалось, на перший час не доступне.

Такий метод фінансування дозволяє залучати кошти як і від професійних інвесторів, бізнес-ангелів, так і від середнього класу. Платформи краудінвестингу дають можливість показати інвесторські здібності.

Суть продукту полягає в наступному: публікація проекту бізнесу (існуючого або стартапа) на інтернет-порталі проекту і акумулювання коштів інвесторів. Після збору необхідної суми коштів, команда експертів проекту займається юридичним оформленням отримання часток, а кошти перераховуються на рахунок проекту бізнесу, за вирахуванням комісійних проекту.

Використовуючи форми колективного фінансування, автори проектів повинні враховувати їх зв'язки зі спільнотою, оскільки вони мають важливіше значення для реалізації проектів, ніж при традиційних формах фінансування. Робота з певною суспільною групою або формування такої спільноти впливає на вибір стратегічних рішень на ранній стадії реалізації проектів [4, с.3] .

Розрізняють три форми (моделі) краудінвестингу в залежності від очікуваної фінансової вигоди з боку інвестора, зокрема краудінвестинг розрахований на отримання винагороди у вигляді:

1) роялті;
2) фіксованого відсотку і повернення суми боргу (кредитування);
3) участі в акціонерному капіталу [1] .

Для уникнення шахрайських дій чи намірів є певні вимоги до стартапів, які бажають подати свою ідею на розгляд на фінансування народу. На краудінвестинговій платформі в кожному проекті необхідно щоб було зазначено необхідна сума для фінансування, термін, на який залучаються гроші й бажаний відсоток доходу потенційного інвестора. Реципієнт (отримувач коштів) обов'язково звітує перед донорами про суму отриманих коштів і на що вони пішли.

В тому випадку, коли проект може не набрати потрібну суму, то за допомогою агрегатора кошти повертаються на ті рахунки, з яких вони надійшли на краудфандингову\краудінвестингову платформу.

Ринок краудфандингу в світі за останні 5 років зріс на 557%, при тому що всесвітній Банк прогнозує, що через 10 років принцип спільного фінансування (фінансування народом) дасть можливість країнам, що розвиваються перегнати благополучних лідерів більшості рейтингів. А за підрахунками вклади в краудінвестинг виростуть до 93 млрд. дол. в рік, тоді як Goldman Sachs оцінює потенціал індустрії до 1 трлн.дол.. Більшість краундінвестингових платформ зароджуються не тільки задля отримання прибутку компаній, що швидко зароджуються, але й для допомоги креативним стартапам. Для України це гарна можливість в тяжкій політично-економічній ситуації оживити малий та середній бізнес.

В Україні протягом останніх років дещо послабшали тенденції інноваційної активності суб'єктів господарювання. Так, у 2011 році частка підприємств, що впроваджували інновації, становила 11,5 %, у 2012 році — 12,8 %, у 2013 році — 13,6 %, у 2014 році — 12,1 % [2, с.4]. За 2014 рік було тільки три успішних проекти, невдалих – п'ять. 2015 рік для українських стартаперів став більш продуктивніших: успішних стартапів було близько 9, причому частина з них буде реалізована до кінця 2016 року, який за думкою експертів буде мати також позитивну динаміку.

За статистикою, із двадцяти таких підприємств, через рік 9 збанкрутують, 6 залишаться на плаву, 4 принесуть істотний прибуток і один виявиться джекпотом. Тому стимул брати участь в краудінвестингу для потенційного інвестора полягає в очікуванні відносно високих доходів у разі успіху обраної компанії, але з розумінням можливих високих ризиків. [3]

Однією із вагомих проблем, які існують в індустрії краудінвестингу, що призупиняють її розвиток, - відсутність розвиненого вторинного ринку обороту подібних активів. Це спричинює проблему екстреного виходу з певного виду інвестиції, які були здійснені. Подібної організованої платформи, на жаль, ще не існує. Але дана проблема може усунутись за допомогою блокчейну, яку планують вирішити найближчим часом одна з найбільших краудфандингових платформ – SmartAngels.

Звичайно, є можливість залучення коштів від венчурних фондів або професійних інвесторів, але існує ряд перепон для стартапів, які не бажають залучати капітал альтернативних фінансуванням.

Перш за все, венчурні фонди здійснюють інвестування тільки в момент ранньої стадії фінансування, коли стартап на може показати фінансовий результат, тобто коли проект вже почав реалізовуватись.

Наступною причиною, чому венчурні фонди є не найкращою ідеєю для фінансування проектів це те, що поведінка подібних інвесторів пов'язана з циклічністю економічних процесів, тому залежно від фази циклу на якому знаходиться економіка, венчурні фонди можуть уникати проектів зі значних рівнем ризику.

Спеціалісти венчурного ринку надають перевагу компаніям, в які вже вкладались кошти їх знайомі по галузі, а також є можливість отримати оцінку. І, на жаль, краудінвестинг

не дає можливості ні об'єктивно оцінити показники компанії, ні отримати професійну оцінку вкладів.

Порівняно з фінансовими посередниками, краудінвестинг характеризується більшою гнучкістю й може містити експерименти за напрямами діяльності та проектами. У порівнянні з державними установами проекти краудінвестинг мають такі переваги, як швидкість виділення коштів (термін збору коштів чітко визначений), прозорість інформації щодо проекту, підзвітність і відповідальність перед спільнотою.

По-друге, використання краудсорсингових технологій дозволяє виробляти і комерційні блага, і так звані локальні суспільні блага, виробленням яких у значних обсягах традиційно займалася лише держава. Зокрема, це проекти локального благоустрою, допомога певним соціальним категоріям населення тощо [4, с.5] .

Вагомою перевагою для самих підприємців є те, що буде відбуватись зменшення трансакційних витрат на організацію фінансування стартапів через меншу кількість посередників.

Завдяки краудінвестингу навіть не професійні гравці, яка не відносяться до інвестиційних фондів чи великих інвесторів можуть здійснювати купівлю частки в приватних компаніях через краудфандингові/краудінвестингові платформи. Тому більшість інвесторів мають бажання скористуватись на першій стадії виникнення стартапів, в очікуванні запрацювати на зростанні молодих компаній. Але, звичайно, існує ризик фінансових втрат, і, як зазначалось раніше, нелегко повернути власні кошти шляхом вторинного продажу акцій. Хоча деякі платформи і забезпечують інфраструктуру для повторного обороту акцій, але вони не підходять для краудінвестингових активів.

Можна впевнено заявити, що незважаючи на перепони з якими інвестори можуть зіштовхнутись при вкладанні коштів шляхом краудінвестингу, цей напрям новітнього інвестування набирає і набиратиме популярності в своїй сфері.

Існування краудфандингу та його витоків повинно бути закріплено законодавством, але, на жаль, відсутній закон, який би дозволяв залучати кошти через веб, це може розглядатись як кримінальний злочин. Тому для подальшого розвитку варто, перш за все, переглянути існуюче законодавство або створити закони, що регулюватимуть подібні види фінансування.

Також варто зазначити що в України є перспективи краудінвестингових та краудфандингових технологій здійснити вплив на розвиток ІТ сектору економіки, на фінансову систему. В останньому прикладі через виникнення соціального ефекту, який досягається в допомозі розвитку малого та середнього бізнесу, та високою привабливістю самого проекту розробки платформи.

Література

1. Васильчук І. Крауфандинг і краудінвестінг як фінансові інновації.//Корпоративні фінанси// Журнал «Ринок цінних паперів України» – 2013. - №11-12. – с.59-67
2. Гернего Ю.О. Краудфангинг як інструмент інноваційного розвитку економіки. – 2015.- [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua:8080 /handle /2010/14736
3. Журнал «Нардеп» [Електронний ресурс] / 2012. - Режим доступу до ресурсу: http://nardepjournal.com/article/2013/95/ KRAUDINVESTING-ABO-KRAUDFANDING-ChI-E-PERSPEKTIVI-ROZVITKU-V-UKRAINI
4. Петрушенко Ю. М. Краудфандинг як інноваційний інструмент фінансування проектів соціально- економічного розвитку / Ю. М. Петрушенко, О. В. Дудкін // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2014. — № 1. — С. 172—182

УДК 330.33/.36

Кубарева Ірина Володимирівна
к.е.н., доцент кафедри стратегії підприємств
ДВНЗ «КНЕУ ім.В.Гетьмана»,